

Beleidsnotitie 2023-2026

Diaconie PGN Nijmegen

1. Missie

Het diaconaal handelen wordt gevoed door Bijbelse noties als barmhartigheid, rechtvaardigheid, rentmeesterschap en vrede. Jezus en de profeten kwamen op voor de armen en zetten zich in voor de vrede van God waar eenieder kan gedijen: bewoner, gast en vreemdeling.

Het gaat bij het concreet diaconaal handelen om:

- Barmhartigheid (goed doen): tonen van barmhartigheid aan mensen die geen helper hebben en in een veronderstelde gelijkwaardigheid samen met hen zoeken naar nieuw perspectief.
- Gerechtigheid (recht doen): streven naar gerechtigheid door het opkomen voor de rechten van mensen en de inzet voor een rechtvaardige, vreedzame samenleving.
- Rentmeesterschap: inzetten voor het behoud van een leefbare en duurzame aarde.
- Vrede brengen: Stimuleren van de sociale samenhang in een buurt, in een groep of in een ander samenlevingsverband en daarbij bondgenoten zoeken. Het bieden van een luisterend oor aan hen die daar door een toename van de vereenzaming behoefte aan hebben

In en met haar diaconaat is de Protestantse Gemeente te Nijmegen present in het sociale en culturele leven van de hele stad. 'Bid en werk voor de vrede van de stad' (Jeremia 29,7).

2. Ontwikkelingen

Als we vanuit onze positie als Diaconie Nijmegen om ons heen kijken in kerk en samenleving zien we een aantal aandachtspunten

- * De kerk is klein geworden in aantal betrokken mensen en in aantal kerkgangers. Het is moeilijk om nieuwe vrijwilligers te vinden, diakenen ook, die zich voor het geheel van het diaconaat (en overigens ook voor de kerk in het algemeen) willen inzetten.
- * Ontwikkelingen in de samenleving: de nood is ook in de Nijmeegse samenleving onverminderd hoog. Dak- en thuislozen zijn er niet minder, het aantal uitgeprocedeerde vluchtelingen groeit nog steeds, de kloof tussen “haves” en “havenots” wordt nog steeds groter en op de Voedselbank de Kledingbank en de energiehulp wordt een groeiend beroep gedaan. Deze situatie wordt voor velen steeds nijpender.
- Velen, jong en oud voelen zich onzeker en alleen. De coronatijd heeft daar sterk negatief op ingewerkt
- De toekomst van onze wereld vraagt om bezinning op onze positie als mensen in een rijk land. Wat staat ons te doen in onze eigen leefomgeving, wat vragen milieu en klimaat van ons
- De financiële situatie van de Diaconie moet op korte termijn verbeterd worden
- De noodzaak van het aanhouden van een eigen diaconaal centrum in de vorm van de haard is komen te vervallen

3. Beleidsvoornemens en activiteiten

Diaconie integraal deel van de PGN

Het is van belang om steeds meer aandacht te gaan besteden aan de verbinding van pastoraat met diaconaat; de Diaconie als integraal deel van de PGN.

Wij willen de Diaconie meer zien als een geïntegreerd deel van het leven van de gemeente en niet als iets dat zich elders afspeelt. Dit betekent ook een goede uitwisseling van informatie tussen de diakenen en diaconale werkers en de verschillende activiteiten met elkaar te delen. Diaconaat en pastoraat horen bij elkaar als lijf en ziel. Zij moeten elkaar kunnen ondersteunen en versterken. In de afgelopen periode is dit om meerdere redenen nog niet gelukt.

- Het voornemen om daartoe te komen is te starten met een inventarisatie van ondersteuningsprojecten op diaconale basis in samenwerking met pastorale buurtcontactgroepen. Als bron dienen de al bestaande oecumenische diaconale werkgroepen en de werkgroep pastoraat.
- Te denken valt aan problematiek als gevolg van de toenemende vergrijzing, eenzaamheid en financiële knelpunten.

Netwerken.

Gelet op onze doelstelling om als Diaconie mensen van binnen en buiten de kerk te ondersteunen (present zijn) ligt samenwerking met andere kerken en organisaties met gelijksoortige doelstellingen voor de hand. Werken met deskundige partners verbetert zowel ons bereik als ook onze slagkracht.

- Het voornemen is om i.s.m. de Raad van Kerken Nijmegen te werken aan de opzet van een interkerkelijk diaconaal platform voor uitwisseling van informatie en afstemming van elkaars activiteiten.

Dak- en thuislozen

Het sociaal spreekuur in de Lutherse Kerk beëindigd, wegens gebrek aan bezoekers, maar de diaconie ondersteunt het Expertiseteam dak- en thuislozen Nijmegen d.m.v. het bekostigen van een kleine noodvoorziening voor directe noden.

Met de sociaal verpleegkundige van de G.G.D. en de wijkagent bijzondere zorg wordt daartoe een hartelijk contact onderhouden.

Het is daarnaast van belang een structureel overleg te hebben met deze werkers.

De diaconie blijft vertegenwoordigd in het cliëntvertegenwoordigersoverleg, waarin zowel de cliëntorganisaties als de gemeente Nijmegen participeren.

Werelddiaconaat

In de diaconie moet zowel het diaconaat dichtbij als ver weg aan de orde komen, zeker nu mondiale problemen een steeds belangrijker rol in gaan nemen. Daarom is het van groot belang een diaken of medewerker te hebben, die ervoor zorgt dat dit punt op de agenda blijft staan. Werelddiaconaat speelt een belangrijke rol bij de wekelijkse en jaarlijkse collecte en de aandacht hiervoor in zowel de eredienst als de communicatie.

Vluchtelingen

Het aantal mensen dat wereldwijd op de vlucht is, is flink gestegen, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne. De huidige crisis vraagt om een andere aanpak. Als Protestantse diaconie zullen we ons erop bezinnen wat we kunnen betekenen voor het landelijk project van de Thuisgevers. De relatie met Mawteni vraagt om een herbezinning, waarbij een zakelijker benadering en einde van de huisvesting van Mawteni na verkoop van de Hard uitgangspunten zijn.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is één van de landelijke speerpunten van Kerk in Actie. De diaconie wil een stimulans zijn naar de Protestantse Gemeente om Groene Kerk te worden. De huidige tijd vraagt om bezinning op de vraag wat we in ons persoonlijk leven kunnen doen om te werken aan goed rentmeesterschap.

Vrede

Als ambassade voor de vrede vervult de Haard, ervan uitgaande dat deze alsdan nog beschikbaar zal zijn, in 2023 een prominente plaats in de Vredesweek.

Zowel de voorbereiding als de uitvoering van deze week vragen om de nodige tijd en energie. In samenwerking met de ambassadeur voor de vrede zal bekeken worden hoe dit thema ook door het jaar heen aan de orde kan komen.

Dialog

Via stichting KIM (maatschappelijk activeringswerk) kan de Haard participeren in het aanbod van dialoogplaatsen in Nijmegen.

Presentie

Sinds 15 oktober 2021 werkt de diaconie mee aan een project Presentie rond Armoede, zoals uitgezet en begeleid door Kerk in Actie. Een diaconale presentieplek wordt opgestart door een lokale kerk, met begeleiding en ondersteuning van Kerk in Actie. Met als doel een nieuwe vorm van diaconale presentie te ontwikkelen, waarbij de relatie met mensen in de knel centraal staat. Daarbij staat anders dan bij de traditionele diaconale taken niet het lenigen van financiële noden, maar het bieden van een luisterend oor voorop. Via een projectplan worden de te nemen stappen en doelen inzichtelijk gemaakt. Dit projectplan gaat in eerste instantie over een periode van drie jaar. Daarna is het de bedoeling van KIA het in ieder geval nog met een jaar te verlengen. Bij dit project gaat het, anders dan bij de traditionele hulpverlening bij armoede, over het aangaan van een relatie met mensen in de knel, bijvoorbeeld door vergrijzing, eenzaamheid, uitzichtloosheid. KIA rapporteert dat uit een onderzoek uit 2022 is gebleken dat dit de kerken juist anders maakt dan de (traditionele) hulpverlening.

In onze stad wonen veel mensen die eenzaam zijn. Bovendien is de armoede hoog in Nijmegen en armoede betekent per definitie uitsluiting van een deel van de maatschappij. Via het platform Armoede en Schulden zijn hulpverlenings- en belangenorganisaties met elkaar verbonden. Die verbondenheid geldt ook voor de organisaties van het daklozenoverleg. Veel mensen met armoedeproblematiek leven onder de radar en als diaconie willen we hen graag op het spoor komen. Dat geldt ook voor mensen die lijden onder eenzaamheid.

We zijn begonnen met het bezoeken van diverse instanties om op het spoor te komen waar in de Nijmeegse samenleving de noden en behoeften liggen. Ondertussen zijn we ingehaald door de tijd en dreigen steeds meer mensen onder de armoedegrens te komen.

De volgende aandachtsgebieden zijn van belang:

- Presentie onder de aandacht brengen van de hele Protestantse Gemeente, waar mogelijk in samenwerking met de R.K.-parochie Heilige Drie-eenheid.
- Wekelijks brood uitdelen in het portaal van de Antonius van Paduakerk aan behoeftige mensen, die daarom vragen (project Buiten de Boot)
- Samen met de Groene Hof (Moestuin en kruidentuin voor mensen met een kleine beurs, die graag samen bezig zijn en met de groenten uit de tuin soep willen maken om verbinding te leggen tussen buurtbewoners) kijken hoe we mensen in de buurt met een kleine beurs kunnen ondersteunen.
- Gesprek met de Raad van Kerken aangaan over de eventuele doorstart van SchuldWegWijzer in de vorm van Schuldhulpmaatje.
- In samenwerking met de R.K.-collegae bezien wat er gedaan kan worden aan concrete armoedebestrijding rond de Ontmoetingskerk.

Buurtdiaconaat: Dukenburg

De Protestantse Diaconie zoekt nauwe samenwerking met de parochie om zo gezamenlijk als oecumenische diaconale werkgroep Ontmoetingskerk bij te kunnen dragen aan het welzijn van de kwetsbare bewoners in de wijken Lindenholt / Dukenburg. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt in religie, afkomst, leeftijd of seksuele geaardheid. De oecumenische werkgroep streeft er naar samen te werken met professionele hulpinstanties.

Buurtdiaconaat: omgeving Maranathakerk

Met het verdwijnen van wijkgemeenten zijn de ambtsdragers nu verbonden aan de hele Protestantse Gemeente Nijmegen. Diaconaat speelt zich echter vooral in de wijken af. Daarom is één van onze diakenen nu specifiek belast met de taak van buurtdiaken. Vanuit de presentie zal deze de noden van de wijkbewoners op het spoor zien te komen en daarbij diaconaal handelen door advies of ondersteuning bij of lenigen van deze noden.

Pelgrimswandelingen omgeving Beek

Diaconie betekent ook verbindingen leggen met de omgeving. Dat gebeurt door het organiseren van pelgrimswandelingen vanuit de Bartholomeuskerk, waar diaconie, pastoraat en bezinning met elkaar verbonden worden.

Jeugddiaconaat

Als Diaconie willen we ook aandacht geven aan het jeugddiaconaat. In principe zijn er twee soorten jeugddiaconaat te onderscheiden: diaconaat dóór jongeren en diaconaat vóór jongeren. Hiervoor willen we samenwerken met de werkgroep jeugd en jongeren.

Wij beschouwen het bepalen van een eigen beleid op dit punt, waarbij duurzaamheid tezamen met werk voor en met jongeren voorop staan als uiterst belangrijk. In dat kader blijft de bestaande samenwerking met het Studentenpastoraat op specifieke thema's als vrede en duurzaamheid gehandhaafd

Oecumenische werkgroepen

De Protestantse Diaconie werkt in oecumenisch verband samen met de Antonius van Paduakerk in Oecumenische Diaconale Werkgroep. De Diaconale Werkgroep van de Ontmoetingskerk hopen we weer nieuw leven in te kunnen blazen door meer praktische afstemming met de leden van de werkgroep. Zowel vanuit deze twee oecumenische werkgroepen als de sectie Landwijk worden o.a. inzamelingen georganiseerd voor de Voedselbank, waar meerdere kerken aan meedoen.

Protestantse Vrouwendiensten

De Diaconie ondersteunt van harte de Protestantse Vrouwendiensten en zal daar in de toekomst actiever zijn betrokkenheid, die nu uitsluitend financieel is, aan laten blijken.

Selectiecriteria

Gesteld voor een veelheid van contacten en taken dienen keuzes gemaakt te worden. Dit klemt temeer omdat de beschikbare financiële middelen door aanhoudende tekorten in de afgelopen jaren sterk zijn terug gelopen. Een pas op de plaats is daarom geboden, waarbij het jaar 2023 gebruikt zal worden om ons op die taken te bezinnen en voor de toekomst een verantwoorde strategie uit te stippelen. Tot nu toe zijn daarvoor geen harde criteria gehanteerd.

Bij de keuze welke van deze aandachtsgebieden de komende tijd, te beginnen in voorjaar 2023, prioriteit krijgen zullen dan ook selectiecriteria worden gehanteerd. Dit is essentieel omdat er de afgelopen jaren door een manco aan leiding en beleid geen duidelijk beeld is gevormd voor de richting die de Diaconie zou hebben moeten gaan en moet gaan.

Bij die selectiecriteria geldt het volgende:

- A. De doelstellingen van de Gemeente zoals vastgelegd in de Toekomstvisie 2020-2025
- B. Het aantal mensen dat direct wordt bereikt
- C. De inzet in tijd en geld van de diaconaal werker en vrijwilligers
- D. Hoe de verhouding is van onze inzet in menskracht en geld ten opzichte van diezelfde inzet door andere mogelijke samenwerkingspartners
- E. Of onze diaconale werker en vrijwilligers het werk als plezierig ervaren en er persoonlijk voldoening aan beleven
- F. Andere nog nader door de Werkgroep en het Bestuur van de Diaconie te formuleren criteria

Waar maar enigszins mogelijk zullen deze criteria kwantitatief onderbouwd worden. Het is de bedoeling om hier meer inzicht in te krijgen in de loop van 2023, opdat voor de jaren daarna de strategische speerpunten van het op dit punt geldende beleid kunnen worden geformuleerd.

4. Bestuur en werkwijze

Het College van Diakenen bestaat uit alle diakenen van de Protestantse Gemeente Nijmegen. Het College kiest uit haar midden een Dagelijks Bestuur (DB), minimaal bestaande uit een voorzitter, secretaris en penningmeester.

Het College komt minimaal zesmaal per jaar bijeen, het Dagelijks Bestuur (DB)maandelijks. Met ingang van januari 2023 is het DB compleet, zij het dat de positie van secretaris slechts voor een half jaar zal worden vervuld. Er wordt gezocht naar een opvolger en een eventuele kandidaat voor die positie lijkt beschikbaar.

Als gevolg van de geformuleerde beleidsvoornemens (o.a. “de Diaconie als geïntegreerd deel van de PGN”) is de huidige structuur veranderd. Dit heeft tot gevolg dat de Diaconie nu één van de zeven werkgroepen is die door de Kerkenraad zijn aangewezen om het beleid uit te voeren.

Het College van Diakenen is en blijft het beleidsbepalende orgaan dat haar eigen koers bepaalt en die toetst aan het beleid van de Kerkenraad.

Het College maakt in haar geheel deel uit van de Kerkenraad, één van de diakenen is afgevaardigd naar de kleine Kerkenraad.

5. Beroepskracht(en)

We hebben te maken met een krimpende kerk (zie “Ontwikkelingen”). Maar de diaconale nood is groot in de stad Nijmegen. Gelukkig zijn er in de werkgroep diaconie en in het bestuur ervan nog steeds een groot aantal mensen bereid om zich voor het diaconale werk in te zetten.

Daarnaast hebben we de afgelopen periode , waarin zich veel en bovendien veel abrupte bestuurswisselingen hebben voorgedaan, veel gehad aan de ervaring en ondersteuning van de diaconale werker, die wij daarvoor hierbij dank zeggen. Door het aantreden van een volledig bestuur is de noodzaak van ondersteuning daarvan door de diaconale werker komen te vervallen.

De financiële positie van de Diaconie noopt tot het verzetten van de bakens. Dit maakt dat wij nu waar mogelijk moeten bezuinigen. Met betrekking tot de positie van de diaconale werker betekent dit dat de overeenkomst die voor hem met de zogeheten mobiliteitspool is gesloten en die in augustus 2023 afloopt niet zal worden verlengd .

Na nadere kennisneming van het hiervoor genoemde presentieplan en het mogelijke belang daarvan als speerpunt voor de Diaconie is besloten dat de diaconale werker voor 0,2 FTE zijn werkzaamheden kan voortzetten. Zolang het presentieplan doorloopt in het kader daarvan en anders in nader overleg, rekening houdende met de alsdan geformuleerde strategische speerpunten van de Diaconie. Hem zal een vast dienstverband met de Diaconie worden aangeboden, dat (daar) door zal lopen tot aan zijn pensioen. Er wordt alsnog een begeleidingscommissie ingesteld die maandelijks met hem zijn lopende en toekomstige werkzaamheden zal doornemen.

De administratief medewerkster vervult een spilfunctie binnen de diaconie en is als eerste aanspreekpunt belangrijk voor de continuïteit van de diaconie. Deze functie is niet afhankelijk van de fysieke plek van de Haard en kan zo nodig ook elders vervuld worden. Dat geldt niet voor de functie van beheerder, die is gebonden aan de werkplek van de Haard. Na verkoop van het gebouw in de loop van 2023/2024 vervalt zijn functie. Voor de coördinatoren van SchuldWegWijzer geldt dat deze functies worden opgeheven, zowel omdat de werkzaamheden van dit project ten einde lopen als wel omdat de ingezette werkers te kennen hebben gegeven de arbeidsrelatie af te willen bouwen. Of en zo ja hoe de Diaconie mee zal werken aan het project Schuld Hulp Maatje wordt in de loop van 2023 gezien en besloten.

6. Werkplan

Het DB maakt jaarlijks een werkplan op basis van deze Beleidsnotitie met een onderscheid in prioriteiten en posterioriteiten.

Dit werkplan wordt vervolgens door het College vastgesteld. Voor het jaar 2023 liggen de prio- en posterioriteiten besloten in deze beleidsnotitie en willen we aangeven dat het ons voornemen is om voor het einde van 2023 met een werkplan voor 2024 te zullen komen.

7. Facilitaire omgeving/ huisvesting

De Haard kost , mede door de sterk gestegen energieprijzen, goud geld kunnen we wel stellen. Daarom is ook besloten om het gebouw te gaan verkopen. In maart 2023 zal de verkoop worden opgestart en zal namens ons via een begin maart 2023 te selecteren makelaar het verkoopproces in gang worden gezet. De bestemming van het terrein en dus ook de positie van de toekomstige koper is maatschappelijk-cultureel. Bij de keuze voor een uiteindelijke koper zal mede worden gelet op een maatschappelijk verantwoorde en voor de Diaconie aanvaardbare bestemming van het perceel.

8. Financiën

Zoals hiervoor onder ontwikkelingen vermeld noopt de financiële positie van de Diaconie tot verregaande maatregelen.

Ter toelichting:

Uit de jaarrekeningen over de periode 2016-2021 blijkt het volgende:

- A. De totale beschikbare reserves zijn met €450.000 afgenomen
- B. In de jaren 2016-2018 zijn extreme bedragen uitgegeven aan “ondersteuning personen” zeg de hulp aan mensen die geld nodig hadden. In totaal is in die jaren daarvoor ruim €400.000 uitgegeven.
- C. In de jaren 2020 en 2021 daarentegen is, kennelijk onder invloed van de corona-epidemie, het bedrag aan ondersteuning personen abnormaal laag
- D. Ondanks het uitblijven van hoge uitgaven voor hulp aan mensen blijven de tekorten over de afgelopen jaren hoog. Zonder rekening te houden met een boekhoudkundige post in de vorm van de zogeheten herwaarderingsreserve bedragen de tekorten over de jaren 2020 en 2021 respectievelijk €35.000 en €55.000
- E. Uitgaande van een redelijk bedrag aan te besteden hulp aan mensen van €50.000 per jaar, immers de kerntaak van de Diaconie, zouden de tekorten over de jaren 2020 en 2021 respectievelijk €85.000 en €105.000 hebben bedragen
- F. De interne financiële zaken van de Diaconie dienen op orde te worden gesteld. Er is sinds kort een vast extern boekhoud/administratiekantoor. Onze penningmeester is druk doende de beschikking over de diverse bankrekeningen door te lichten en op orde te brengen, hetgeen naar verwachting in de loop van april 2023 zal kunnen zijn afgerond. Tijdelijk overtollige liquiditeiten zullen zo goed mogelijk risicoloos belegd worden.

Conclusie is dat nu bezuinigd dient te worden, opdat voor de komende jaren weer normaal gefunctioneerd kan worden.

Dit houdt het volgende in:

- A. De Haard zal worden verkocht en op die manier zal een negatief exploitatiesaldo van huur minus hogere energie-uitgaven en besparing op het loon van de beheerder kunnen worden bereikt
- B. Afscheid zal worden genomen van de twee maatschappelijk werkers en zal daardoor ook op hun personeelsuitgaven (weliswaar na subsidie van de Gemeente) kunnen worden bespaard
- C. Eveneens zullen de werkzaamheden van de diaconaal werker voor het grootste deel stoppen. Hem zal een vast dienstverband worden aangeboden vanuit de Diaconie voor 0,2 FTE. Dit loopt door tot aan zijn pensioen in juni 2026
- D. Het jaar 2023 is het jaar van overgang van de bestaande naar een nieuwe situatie. Er kan dan bezien worden wat te doen met een toekomstige locatie voor het diaconaal bureau en worden bepaald welke strategische keuzes met betrekking tot het beleid worden gemaakt en welke financiële consequenties dat heeft voor de jaren daarna.

9. Smeekbede

Door alles wat er op ons als Diaconie is afgekomen en gaat afkomen bidden wij :

Onze Vader

Sta ons bij in de beslissingen die wij genomen hebben en nog moeten nemen

Geef dat de keuzes die wij hebben gemaakt en nog zullen maken juist en rechtvaardig zijn

Sta bij degenen die door die keuzes getroffen worden en geen verder uitzicht hebben op werk voor de Diaconie

Maak dat wij in rust, collegialiteit en met empathie afscheid van hen nemen

Geef dat er de komende tijd van allen die met ons binnen de Gemeente verbonden zijn rust en bezieling uit gaat

Opdat wij in de toekomst datgene kunnen doen wat ons door u is opgedragen

Te zorgen voor onze medemens: zwak , eenzaam en zoekende

Dat vragen wij U uit de naam van uw zoon, die U ons in alles heeft laten voorgaan

Amen.

Bijlage

Voor deze notitie zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

1. Beleidsnotitie Diaconie 2023-2026 , versie november 2022
2. Jaarrekeningen Diaconie 2016 tot en met 2021
3. Situatieschets Diaconie per 1 september 2022
4. Toekomstvisie PGN 2020-2025
5. Diverse verslagen bijeenkomsten Kerkenraad PGN eind 2022-begin 2023
6. Diverse verslagen bijeenkomsten College van Diakenen en Werkgroep Diaconie 2021-2022
7. Gesprekken met vroegere voorzitters van de Diaconie , dominee Slob, voorzitter en scriba van de Kerkenraad , medewerkers van de Diaconie en met de diaconaal werker
8. Presentieplan, overeenkomst met KIA en informatie van medewerkers aan het plan